

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Norman Mailer

Norman Kingsley Mailer [nórmen mejlr] (31. ledna 1923 Long Branch, New Jersey – 10. listopadu 2007) byl americký spisovatel, svými reportážemi a reportážními romány se zařadil k tzv. **novému žurnalismu**. Za své literární dílo byl dvakrát odměněn **Pulitzerovou cenou**.

obr. 13. září 1948

Norman Mailer pocházel z židovské rodiny. Studoval na Harvardu a na Sorbonně letecké inženýrství. V letech 1944 - 46 se účastnil jako **voják válečných operací v Tichomoří**.

Po návratu z války se věnoval literární činnosti, publicistice a veřejné činnosti. Své eseje zveřejňoval např. v časopisech Esquire či Playboy. Dvakrát neúspěšně **kandidoval na starostu New Yorku**.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jeho spisovatelský a osobní život byly značně bouřlivé. Byl šestkrát ženat, zplodil osm dětí a byl také obviněn z bití manželky. Nějaký čas se věnoval profesionálně boxu.

V roce 1980 pomohl na svobodu vrahovi Jacku Abbottovi. Ten však brzy po propuštění se dopustil další vraždy.

Dílo:

Norman Mailer společně s Trumanem Capotem a Tomem Wolfem bývá zařazován k proudu tzv. **nového žurnalismu**.

= odtažitě popisování událostí, kterých se autor bezprostředně zúčastnil

Próza:

Nazí a mrtví - 1948, Mailerova románová prvotina, která byla kritikou označena za nejlepší americký román z 2. světové války na základě vlastních zážitků, osvětluje situaci protijaponských bojů na ostrovech Tichého oceánu a to jak ze stanoviska generality, tak z pohledu prostých vojáků. Ti se snažili si uchránit vlastní život nejen před nepřítelem, ale před neodpovědností vlastních velitelů.

Americký sen - 1965, román o zesurovělém americkém politikovi, který vidí východisko ze svých problémů buď v sebevraždě nebo vraždě vlastní manželky. Rozhodne se pro to druhé a nikdy není odhalen.

Co děláme ve Vietnamu - 1967, příběh nemá celkem se svým titulem nic společného. Znamená spíše otázku, proč se americká mládež dostala do soudobé bezvýchodné situace v různých směrech.

Katova píseň - 1979, rozsáhlá (téměř tisíc stran!) dokumentární próza o soudním procesu proti vrahovi Garymu Gilmorovi. Dílo bylo oceněno Pulitzerovou cenou.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Svébytným žánrem Mailerovy literární činnosti je jeho publicistika, k níž se od 60. let přesunulo těžiště jeho tvorby. Napsal okolo dvaceti **knih publicistického a esejistického charakteru**, v nichž se zabýval konkrétními událostmi a jevy současného života. Bývá označován za nejlepšího reportéra Ameriky.

Armády noci - 1968, reportáž o protiválečném pochodu na Pentagon

Proč jsme ve válce – 2001 – kniha rozhovorů a přednášek. Zamýšlí se nad důsledky a významem teroristických útoků na obchodní centrum v NY 11.9.2001

Víte, že...

- **Ve své době byl Mailer nazýván „SVĚDOMÍM AMERIKY“**
- **V osobním životě se choval nevyzpytatelně. Divoké manželství s druhou ženou, malířkou Adele Moralesovou, ukončil roku 1960 tak, že ji na párty v opilosti bodl kapesním nožem.**
- **Byl známý nejen bitím žen, ale i užíváním drog a potyčkami s policií**
- Jeho heslem při kandidatuře na starostu NY bylo **„Žádný další kecy“**.
Obdržel 5 % hlasů
- **Vedle literatury se Norman Mailer věnoval i filmu. Režiroval a hrál podle vlastních scénářů, do filmové verze přepsal Krále Leara a v epizodní roli se objevil také v Ragtime Miloše Formana.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

NAZÍ A MRTVÍ

(1948)

Roku 1948 vydává Norman Mailer neobyčejně úspěšnou a zralou prvotinu *Nazí a mrtví*, román o bojích Američanů v Tichomoří za druhé světové války, který vytěžil ze své téměř dvouleté vojenské služby na Filipínách a v Japonsku a který i s odstupem let zůstává jedním z **klíčových děl americké literatury s válečnou tematikou**. Norman Mailer v něm podává sugestivní plastický obraz tichomořského ostrova Anopoei, hájeného Japonci, na němž se vylodí americké jednotky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Část druhá – HLÍNA A TVAR

(...) Cummings se zabořil do křesla a přemýšlel. (...)

Koho poslat na první průzkum? Okamžitě ho napadl PO a pak uvažoval, shledávaje v paměti vše, co o něm věděl. Byli na gumových člunech, ale z tehdejšího mužstva jich zbylo jen málo a zůstali také v poměrně nečinnosti. Oné noci, kdy Japonci zaútočili přes řeku, zhostili se svého úkolu dobře, dokonce velice dobře. A mají toho velitele čtyř Crofta, o kterém se Dalleson zmiňoval. Ke všemu to je ještě malá četa a může je poslat ven všechny. Rozdělit větší jednotku by dělalo zlou krev mezi těmi, kteří by museli jít a cítili by se poškození.

S lehkým úlekem si uvědomil, že má být k PO zítra přemístěn Hearn. Není to zvlášť dobrý nápad poslat s četou nového důstojníka, ale odpovědnost za takový průzkum poddůstojníkovi ponechat nemůže. Hearn je inteligentní, je vybaven i fyzicky pro podnik toho druhu — v té chvíli uvažoval Cummings o Hearnovi chladně, jako by odhadoval dobré a špatné vlastnosti koně. Hearn by to dokázal; pravděpodobně má i velitelské schopnosti.

Dostavovala se reakce. Nový plán byl v mnohém riskantní, takřka v příliš mnohém, aby byl spolehlivý. Několik okamžiků měl Cummings úmysl se ho vzdát. Počáteční investice však byla celkem malá. Tucet nebo patnáct mužů, a kdyby to s nimi i špatně dopadlo, nic se nestane. Zatím není námořní podpora neodvolatelně ztracena. Mohl by se snad sám vypravit do hlavního stanu, až by byl útok v proudu, a pokusit se přece jen torpédoborce získat.

Vrátil se ke svému lůžku a znovu se položil. V pyžamu mu bylo ve stanu náhle zima, začal se třást a pociťoval tlumenou nedočkavost a vzrušení. Proč to nezkusit? Hearna poslat může.

Jen kdyby se to podařilo. Na okamžik si připustil představu, jakou hodnotu by mělo takové vítězství v penězích. Zhasil lampu a spočíval na lůžku, pohlížeje opět do tmy. Kdesi v dálce střílela děla.

(...)

STROJ ČASU: GENERÁL CUMMINGS – čistě americký projev

- *Ve Výkladu zjistěte, jak je v knize využít **motiv stroje času***

Na prvý pohled se podobal ostatním generálům. O něco více než střední postavy, dobře stavěný, s poměrně hezkým opáleným obličejem a prošedivělými vlasy, ale rozdíly tu byly. Jeho výraz, když se usmíval, silně připomínal prokrvený samolibý a tvrdý vzhled řady amerických senátorů a obchodníků až na to, že zářivost rváčské bodrosti rychle pohasínala. V jeho obličejí byla jakási prázdnota ... něco se projevovalo a současně to nebylo. Hearn měl vždycky pocit, jako by ona usmívající se tvář byla z vosku.

Město zde v této části Středního západu bylo dlouho, roku 1910 už přes sedmdesát let, ale velkoměstem se stalo teprve nedávno. „Teprve včera,“ řeknou. „Já sám ještě pamatuju, jak tohle město nebylo než pošta a škola a presbyteriánský kostel a hotel Main. Obchod náležel starému Ike Cummingsovi a měli jsme tu nějakou chvíli jednoho, co stříhal vlasy, ale dlouho nevydržel, odstěhoval se někam pryč. A potom,“ pomalé významné mrknutí, „měli jsme jednu místní slečnu, co provozovala živnost v celém okrese.“

A pochopitelně, že Cyrus Cummings (nazvaný po starším McCormickovi), kdykoliv jel do New Yorku za obchodními věcmi, neztrácel čas. „Co vám mám povídat,“ řeknou, „museli tu nakonec postavit továrnu. Cy Cummings nepomáhal McKinleyovi v šestadevadesátých zadarmo; to je kupec. V bance toho sice tehdy moc neměl, ale když týden před volbami vypověděl farmářům všechny směnky, měl McKinley okres v kapse. Cy, ten je ještě mazanější než starý Ike, a kdo se pamatuje, jaký měl obchod, ví, že mu nikdo kulhavou kobylu neprodal.“ A dědek na sudě od sucharů vychrchlá trochu slin do kostkovaného ztuchlého kapesníku. „To se ví,“ (s chytráckým úsměvem) „netvrdím, že někdo má Cyra ve městě víc rád, než je potřeba, jenže město...“ (s dalším zamžikáním) „naše město je mu dlužno moc, ať už na vděčnosti nebo na poctivých dolarech.“

Město se rozkládá ve středu velké americké roviny. V jeho sousedství se zdvíná několik pahrbků nebo chlumů, ale jsou to pouhé záhyby širého povrchu Středního západu a na závětrné straně železničních náspů roste několik stromů. Ulice jsou široké a v létě kvetou jilmy a duby, změkčují drsné, zatrpklé obrysy renesančních domů a vrhají poutavé stíny na průčelí, na římsy oken a na

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

komolé stříšky arkýřů. Hlavní třída má už jen několik budov s prozatímní fasádou, vyrostla spousta obchodů a v sobotu odpoledne přijíždí tolik farmářů, že se třída začíná dláždít, aby koně nezapadali do bláta.

Na nejbohatšího muže ve městě se dům Cy Cummingse v mnohém od druhých neliší. Cummingsovi si jej postavili před třiceti lety, když stál zcela o samotě na kraji města, a časně z jara a na podzim se k němu chodilo po kolena blátem. Od té doby ho však město obklopilo a není toho mnoho, čím by Cy Cummings mohl své obydlí zlepšit.

(...)

Cummings se dívá na hladinu. Zvolna se jeho oči zdvíhají, zahrnují i obzor. Podplukovník... plukovník... brigádní generál... divizní generál... armádní generál?

Šlo by to rychleji, kdyby byla brzy válka.

Ale potom, politické osobnosti jsou ještě důležitější. Po válce...

Nesmí se zatím politicky uvázat. Příliš často by předsedlával. Může to být Stalin, může to být Hitler. Ale jediná možná cesta k moci v Americe povede vždycky přes antikomunismus. Musím mít otevřené oči, usoudil Cummings.

(přeložil Jiří Mucha)

Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. *Ukázka ze závěru 2. části románu je zaměřena na postavu generála Cummingse. Jeho portrét vytváří, stejně jako další, autor zvláštním, velmi účinným způsobem. Pokuste se popsat jak.*
2. *V jaké roli poznává čtenář Cummingse v první ukázce?*
3. *Jak je portrétován ve stroji času?*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Každý z vojáků v sobě uchovává něco z toho, co byl dřív, v civilu, a každý vychází jinak z kruté a bolestné zkoušky odvahy, čestnosti a lidskosti.

4. *Zopakujte si slohový útvar CHARAKTERISTIKY.*
5. *Pokuste se o písemnou charakteristiku generála Cummingse jakožto typického představitele určité vrstvy americké společnosti.*

2. ukázka:

Znovu se z džungle ozvalo krátké plesknutí, po kterém přišel výbuch, pak další a zase další. Minomet, prolétlo mu hlavou a řekl si, že se rychle zaučuje. Potom zaslechl přímo nad hlavou vysoký ječivý zvuk jako zaskřípění brzd vozu před srážkou. Mimovolně se přitiskl na dno krytu. Příští okamžiky nevnímal. Slyšel zarachocení výbuchu, které naplnilo každý kout jeho mysli, a země se pod ním chvěla a třásla. Tupě si uvědomoval, že ho zasypává hlína a že jeho tělem cloumá náraz vzduchu. Výbuch se opakoval a hlína a náraz a pak další a další výbuchy. Uvědomil si, že leží na dně krytu a poděšeně, zlostně naříká. Když dopadla ještě jedna mina, vykřikl jako dítě: „Už dost! Už dost!“ Ležel a třásl se ještě dlouho poté, co výbuchy ustaly. Stehna měl horká a mokrá a v první chvíli myslel, že je raněn. Pomýšlení bylo příjemné a uklidňující a měl nejasnou představu nemocničního lůžka. Ohmatal se vzadu rukou a s pobaveným odporem zjistil, že se vyprázdnil.

Hennessey ztuhl. Když se nepohnu, myslel si, nemůžu se tolik umazat. Vzpomněl si, jak Red a Wilson říkali „držet staženou prdel“, a začínal jim rozumět. Bylo mu do smíchu. Stěny jeho zákopu se sypaly a dostal strach, že se při příštím výbuchu sesunou. Začínalo to páchnout a dělalo se mu zle. Neměl by si převléknout spodky? uvažoval. V torbě měl ještě jeden pár, ale s tím bude muset možná vydržet celý měsíc. Tyhle, kdyby je zahodil, by snad musel zaplatit.

(...) Náhle mu bylo jasné, že tam nemůže déle zůstat. Vylezl ze zákopu, sevřel pušku v ruce a plazil se pryč.(...)

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Chlapec se ohlédl na svůj kryt a věděl, že není schopen se vrátit. Pobřeží vypadalo tak čisté a volné. (...)

Pak uslyšel děsivý jekot miny, která letěla přímo na něj. Snad zaslechl i výbuch, dříve než mu střepina rozrazila mozek.

(přeložil Jiří Mucha, zkráceno)

Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. Na základě ukázky vyberte pravdivá tvrzení a svůj výběr zdůvodněte.

- Mailerův román líčí válku **romanticky** – **realistický-naturalistický**
- Mailerův román se **zabývá** – **nezabývá** popisem psychických stavů vojáků.

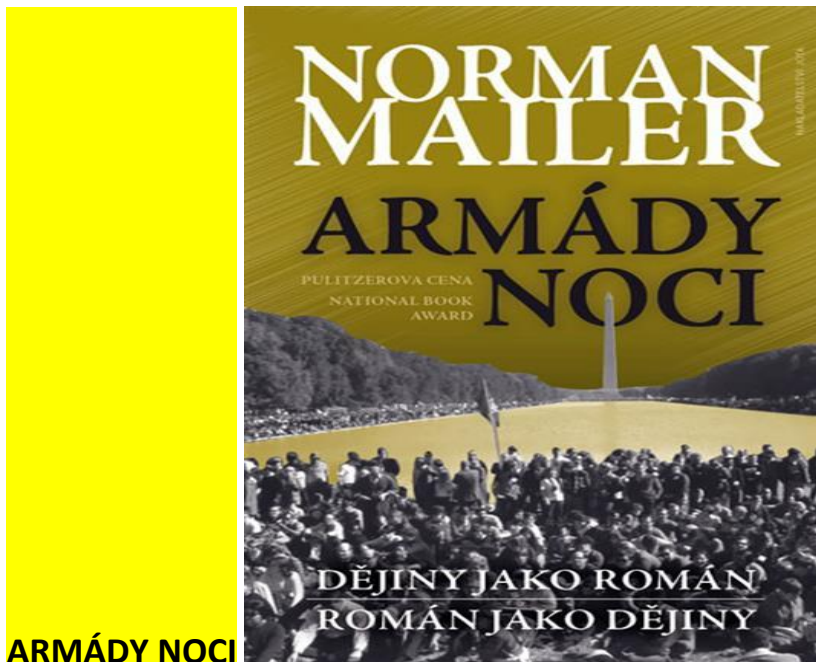
2. Shrňte svými slovy, jak voják reagoval na bezprostřední ohrožení života.

3. Jaké pocity ho vedly k opuštění zákopu?

4. Souhlasíte s tvrzením:

„Mailer se příliš nesoustřeďuje na vylíčení dějových akcí, daleko větší pozornost věnuje podrobnému zobrazení života vojáků, vystižení jejich duševních pochodů a stavu“

Film **Nazí a mrtví natočil v roce 1958 Raoul Walsh.**

ARMÁDY NOCI

(1968)

Beletrie, memoáry, reportáž nebo historiografie? Armády noci jsou dalším jedinečným příkladem fascinující Mailerovy schopnosti experimentovat s žánrem románu. Literárně tu zpracovává velkou historickou událost – protestní pochod na Pentagon v říjnu 1967 v rámci kampaně proti válce ve Vietnamu – a umně při tom propojuje fikci se skutečností. Autor popisuje vlastní zážitky účastníka slavného pochodu. Vypráví ve třetí osobě, čímž vtiskuje příběhu naprosto nevšední dynamiku, protknutou pověstným humorem a pronikavou analýzou. V druhé části je pochod představován z perspektivy nezúčastněného reportéra, který poutavě referuje o genezi události, jejích příčinách, organizátorech a vůdcích.

- **Přečtěte si ukázkou z knihy.**
- **Zopakujte si pojem reportáž.**
- **Podtrhněte v textu typické rysy Mailerovy reportáže.**
- **Napište reportáž z prostředí naší školy v mailerovském duchu.**

Reportáž (z franc. *reporter* – přinášet) je literární útvar používaný především v žurnalistice, reportáž popisuje a zobrazuje skutečnost na základě konkrétních faktů, většinou získaných přímou účastí nebo pozorováním.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autor reportáže – **reportér** či **reportérka** – se pohybuje na hranici zpravodajství a publicistiky: událost popisuje a zároveň ji i hodnotí, jeho postoj je často zřetelný a ovlivňuje kompozici. Podstatnými znaky reportáže je věcnost, důraz na detail (vyžaduje všímavost reportéra), být přesný a pokud možno objektivní. Reportáž je jakýmsi rozšířeným zpravodajstvím.

Základními metodami tvorby reportáže jsou:

- pozorování
- přímá účast
- sběr faktů
- konfrontace pohledů

Většinou se jedná o jejich kombinaci, v některých reportážích výrazně převažuje některá ze složek, s čímž souvisí i výběr kompozice (dramatická, lineární, k. kontrastu, kruhová). Reportér je pozorovatel (a často i účastník) popisované události, což mu přináší specifický pohled na ni a čtenáři pak i lepší zprostředkování zážitku.

Základem reportáže je popisný postup. Reportáž chce vyvolat názornou představu prostředí. Usiluje o zajímavost. Užívá expresivních obrazných a aktualizovaných prostředků. Může mít někdy formu interview.